noſcet amabit·ſicut delectabiť ita quieta
bitur ſicut quietabitur ita ſe deo confor//
mem preſtabit. ⁊ eo quidem vſqꝫ. vt ab ei⁹
grā ſecerni nulla occaſione valebit. Amē.

¶ Ambroſij choriolani in ſacra Theolo
gia profeſſoris Sacri ordinis fratrū he//
remitarum ſancti Auguſtini. Oratio de
laudibus eiuſdem ſancti. corā Paulo ve
neto ſecundo Pontifice maximo et cetu
Cardineo feliciter incipit.

Quaſi ſol refulgens ſic iſte refulſit
in templo dei. Eccleſiaſtici quin
quageſimo.

NIhil profecto
in omni natura corporea ē. ex
quo tot in vniuerſa mundi ma
china effectus. tot rerum viciſ
ſitudines. tot deniqꝫ proficiſcantur oble//
ctamēta ſplendoris. quot quidem ex pla//
netarum principe. Et ſi fas ē dicere ocu//
lo mūdi. ⁊ moderatore omnis luminis ſo
le. emanare conſtat. Ob eã igitur cauſã
nature indagatores maximi ex omnibus
corporib⁹. que vita carent ei tribuere pri//
matum. Sane itaqꝫ fit. vt ſi in omni ho//
minum genere quiſpiam inueniatur. qui
ſic ceteros ſuperet homines. quemadmo
dum ſolem ceteris preſtare corporib⁹ cer//
nimus. Eum inter animantia queratio//
ne vtuntur vnicum ſolūqꝫ predicemus ⁊
referamus. Hunc autem ſplendorem fi//
dei. doctorum principem ſcientie ſapien//
tieqꝫ iubar ſplēdidiſſimū omniūqꝫ paren
tum virtutum. Aurelium Auguſtinū eſ//
ſe cenſeo. Nō iniuria igitur ſacro ſancta
Romana eccleſia hanc de ipſo laudē ho//
dierna in epiſtola cecinit. Quaſi ſol refulgēs ſic iſte refulſit in templo dei. Et ꝙꝫ
in omni gratie. ſapiētie. ſanctimonie. om//
niumqꝫ virtutum genere. ſic in eo vehe//
mens ſplendor extiterit. Ut nulla lingua
mortalis. nulla vis nature nulla huma//
ni ingenij celſitudo. nulla demum dicen//
di vbertas ad eius laudes explicādas re
ferandaqꝫ preconia ſatis ſit. tamen ne tā//
ti luminis gloriam in hac eius celebrita//
te ſilentio preteream⁹. Egregiam hanc ſi
militudinem. que ei cum ſole. tributa eſt
dumtaxat hoc tēpore explicare conabor.
Hunc enim ſingularem. ⁊ fere preter con
ſuetudinem orādi hodierna die mihi mo
dum peperi. ne in illum ſermonē inciderē
quem octauo iam peracto anno. In con//
ſpectu felicis recordatōis Pij vris reue//
rendiſſimis dominationibus de eodem
Auguſtino Tibure ipſe recenſiui.
1 ¶ Refulſit itaqꝫ. vt dicere incipiā. vt ſol
Auguſtinus. quoniam ſicut ſolare corp⁹
ſubito vehemētē lucē ſuā in noſtro emiſ//
perio effundit. vt Ether qui inter nos ce//
lūqꝫ concludiť. moreque pmo. illumina//
tus. Nos curſu ꝙtidiano docet. Hic Au
guſtinus cunctis relictis erroribus. ſacro
ſancto baptiſmatis fonte renatus ad dei
maieſtatem conitatēqꝫ ꝯuerſus ita ex tem
plo in alterum virum mutatus eſt. ita lu
cem ſuſcepte fidei ſuis ſanctis operibus
repente manifeſtauit eccleſie. vt velut celi
tonitrua fulgurqꝫ ab oriente veniens. de
ſue vite ſanctitate ⁊ ſtuporē ⁊ admiratio//
nem toti orbi terrarum ingeſſit.
2 ¶ Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam
ceu lux illius in ſimplicib⁹ diafoniſqꝫ cor
poribus liberius ac vehementius recipi//
tur. vt ſtelle. vitrū. aer. chriſtallūqꝫ teſtan//
tur. Sic maximi doctoris Auguſtini do
ctrina ſimplicium mentes. initiatos ani//
mos. ⁊ expurgata corda. mirum imoduꝫ
mouet irradiat atqꝫ inflammat.
3 ¶ Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam
ſicut ſolis oculis egris odioſa eſt lux. que
puris ē amabilis. ſic vita ⁊ erudimēta Au
guſtini fidelibus et catholicis xpianis tā
qꝫ celeſte quoddam Munus amori ſum//
meqꝫ venerationi erant. In fidelibus au
tem atqꝫ labefactatis erroribus odio atqꝫ
incredibili diſplicentie habebantur.
4 ¶ Refulſit vt ſol Auguſtinus. qm̄ ſicut
ſol tutum peregrinis iter. gratumqꝫ pre//

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſtat opus. Agricolis. Latrocinio ꝟo deditos. ceteroſqꝫ agentes perperam. Meſticia. Luctu. Penaqꝫ detegengo conficit. Ita preclarum atqꝫ ſingulare in orbe lumen Auguſtinus. Veraces in chriſti fide peregrinos eius ſanctis ammonitionibus. pro illorum itineris fatigatione. celeſtis vrbis gaudia pollicēs ſolatꝰ ē. Quos autem de praua eorum voluntate. virtutibus ſingulisqꝫ bonis operibus deſtitutos expoliatoſqꝫ cognouit minis eťni cruciatus terruit ⁊ affecit.

Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam ſicut tanta luce ſol nitet ⁊ valet. vt nullo obiecto fontaliter naturaliterqꝫ patiatur eclypſim. Ita Auguſtinus tanta diuina gratia fulgebat. vt nullis minis ꝑncipū. nullis obiurgationibꝰ tyrannorum. nullis deniqꝫ contumelijs. atqꝫ perſecutionibus hereticorum a protectione fidei ⁊ cōfeſſione nominis chriſti ceſſare valuerit.

b Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam ſicut omnis tellus ſolis virtute fecūda efficitur ſinguleqꝫ fiūt. vt philoſophis placet. rerum inferiorum generationes. Ita Auguſtinus tāqꝫ in fide patriarcha ſummus innumeros chriſto genuit filios. totaqꝫ per ipſum fides fecūda facta ē. Perinde diuus Baſilius eccleſiam gaudere ⁊ letari iubet. quoniam per Auguſtinum omni eiꝰ fame ſitiqꝫ extincta. ſuſcepta robore ſterilitate ſublata eius micante ſplēdore ipſo marito omnium gentium ac nationum mater euaſit. Hanc autē ampliſſimam tantam patris generationem. non modo ſacer ordo noſter in toto orbe terrarum diffuſus. quem imp̄mis fundauit. non modo canonicoꝝ qui regulares appellant. diui Dominici. diue Marie mōtis Carmeli. Seruoꝝ Hieronymi. Cruciferum Petri de Marrione. Sepulchri Jeſu chriſti. Grandimontanenſis. Fontis Embrandij. Vallis ſcholarum Florentij. Vallis caulium. Humiliatorum ſancti Guliermi. Victoris. Sēpignani. Pauli primi heremite. Sancte trinitatis ⁊ redemptionis captiuorū. Sancte Eulalie. Cruciferorum cum ſtella. Hieroſolymitanorum. Georgij Dalfanienſium. Saucte Marie Theotonicum. Sancte Marie de Mercede. Militie Jeſu chriſti. Sancti ſpiritus in ſaxia. Soroꝝ Penitentie ſancte Marie Magdalene. Clamidatarū. oblatorūqꝫ ordines ac religionem teſtantur. que omnes cum maximis precellentiſſimorum virorum ac ſanctarū perſonarum agminibus eius ſub regula degunt ⁊ militant. Verumetiam omnes fideles chriſtiani. q̄ delicioſo pabulo Auguſtini chriſto ſub principe viuunt. Eaꝫ firmiter. iugiter. indefeſſeqꝫ profitentur.

c Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam ſicut ſol cunctas reſoluit ⁊ conſumit nebulas: ſic ingentiſſimꝰ fidei feruor. ⁊ malleus hereticorum aurelius Auguſtinus ſingulas caligines. hoc eſt hereſes fugauit. ammouit. confregit. atqꝫ conſumpſit. Nam ipſe hereſim Donatiſtam. hereſim Florianam. hereſim Calicianorum. hereſim Patricianam. hereſim Menthagiorū. hereſim Appollinariſtā. hereſim Anthioliomaritarum. hereſim Arrianorum hereſim Sabellianā. hereſim Origenianiſtam. hereſim Neonitianoruꝫ. hereſim Eunominianam. hereſim Ebetianam. hereſim Fauſtorum. hereſim Aerrianā. hereſim Hebionitarum. hereſim Fotiuam. hereſim Montanam. hereſim Heraclitā Nouitianam. Bonoſiorum. Circūcilionum. Antromoporphitarum. Manicheā Hermogenianam. Paulinam: Cathafrigam. Alogiorum. Tatianam. Priſcillianiſtam. Seuerianam. Jouinianiſtā. Luciferianam. Aquariorum. Cerdonianoꝝ Martioniſtam. Sethianam. Arthiochitarum. Melchiſedetianam. Apoſtolicaꝝ Catanorum. Angelicam. Adamianam. Archontiatoꝝ. Valentinam. Nazareorum. Cherinthianorum. Ophitarū. Carpocatianam. Noſticorum. Nicolaitaruꝫ Baſilianam. Menandrinam. Simoniacam. Felicianam. Archademicam. Julianam. Maximinam. Cludianorum. Pelagianam. Arabicam. Paternianā. Sectagum. Tertullianam. Gnoytarū. Neſtorianam. Acephalitarum. Theodoſianorum. Trotoitarum. Pectilianoꝝ Gallianicarum. Permenianorum. ⁊ aliorum innumerabilium. quos īpreſentiarum intermiſſos faciam perfidias. verſutias. hereſeſqꝫ deſtruxit. vnde pro illis ammouēdis atqꝫ delendis preter diſputationes. preter proclamationes. Preter illa que paulopoſt memorabimus. Plura q̄ꝫ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

octoaginta ⁊ octo in eos deſtinauit vo-
lumina. Hic Hylarius accelatenſis inq̄t
Doctor excellentiſſimus Auguſtinus ca
tholice fidei defenſor. in diui̅a meditatio
ne ſemper aſſiduus. metu mortis intrepi-
dus. ſingulos deſtruxit ſacrilegos. atq̄
omnes ſuperauit hereticos. Hinc Caſſio
dorus ait. Beatiſſimus atq̄ doctorum p̄
cellentiſſimus Auguſtinus hereticorum
debellator. fidelium protector. omniū fa-
moſorum extat palma certaminuz. Hinc
Calcedonius fatur. Auguſtinus omniū
monarchia virtutū in ſancte fidei defen-
ſione pro qua totus ardebat ſic preualu-
it atq̄ profecit. q̄ contra ſingulas nequiſ
ſimorum hereticorum verſutias. intrepi-
da mente feruentiq̄ ſpiritu continuū cer
tamen perageret. Hinc diuus Hierony-
mus Paulinum. Hinc ſanctus Valeri⁹
Nectarium alloquitur. Quod niſi prepo
tens atq̄ pientiſſimus deus ſanctum pa
trem Aurelium Auguſtinū fortunati tē-
pore nobis conceſſiſſet ac donaſſet ſancti
ficatō noſtra deſolata fuiſſ. dies feſti no
ſtri conuerſi fuiſſent in luctum. Sabbata
noſtra in obprobrium. Honores ⁊ ſubli-
mitas noſtra in merorem ⁊ planctum.

d Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniam
ſicut per ſolem tāq̄ luminare maius oēm
ſuperiorem inferioremq̄ machinam cerni-
mus illuminari. ſic per ſcientiam atq̄ ſa-
pientiam Auguſtini. quicquid celi terra.
inferiq̄ obtinent. quicquid angelorū dei
q̄ conſtat arcanum. clare lucideq̄ reſera
tum atq̄ monſtratum eſt. Nam ipſe in-
ferni limbi. purgatoriiq̄ loca deſcripſit.
Ipſe eorum qualitates. penas. formas.
diuturnitateſq̄ diſtinxit. Quatenus de-
mones ⁊ anime patiantur. Quid acerbi⁹
ferant. quid cognoſcāt. Quomodo in ex
teriores tenebras micti dicant̄. Quid cui
q̄ demonum ſit collatum offici̅. Quot
tormentorum varietates habeāt. Qua vi
ciſſitudīe. Quo auctore crucient̄. Quid
eorum verbis qui nō morietur. Quid ig-
nis qui non conſumens non lucens incē
dit: cruciat. ⁊ inextinguibilis manet abſ-
q̄ fine. Quomodo cum ſit corporeus in
corporeos affligat ſpūs īdagauit. Quid
Abrae ſinus. quorum fuerit domicilium
quo ſolamine. qua ue ſpe. ſpreti viuebant
Quotū inter inferna obtinuerit locū ex-
plicauit. Quāt⁹ ſubinde elemētaris ethe
reeq̄ regionis ſit ambit⁹ q̄ntaq̄ eaꝝ dia
meter metitus ē. Terram eſſe ſicut mundi
centrum in medio omniū ſitam herbis.
floribus. frugibus. arboribus. flumini-
bus. gelidis fontibus: adamante. agate
allectario. amatiſto. optallio. orichemelo
nite. magnete. ligario. iaſpide. carbuncu-
lo. topation. berillo. calcedonio. corallo.
chriſolito. chriſtallo. chriſopation. ⁊ alijs
innumeris lapidib⁹ precioſis ornatā effi
caci ratione monſtrauit. auri. argenti. oi-
umq̄ mīeralium ſpeciē. vī originēq̄ ſcru-
tatus ē. ſeminū naturam ⁊ oīm animan-
tium proprietates deſcripſit. Nā quid ve
getatiuū. quid ſenſitiuū. quid ſ̄m locum
motiuū. ⁊ intellectiuū ſic diffiniuit. con-
ſcendit profunda maris. ⁊ quicquid in il
lis dictu. aut admiratione dignū ſit con-
tēplans. nullū natalium gen⁹ reliq̄t igno
tum. Oēm item multitudinē animalium
aut ad veſcendū. aut ad cult⁹ agroꝝ. aut
ad vehendum. aut ad corpora veſtienda
inſtitutam. ad eorum ſpectatorem dire-
xit. Volatilium genera. ⁊ eorū cant⁹ re-
latam conditori celi laudē oſtendit. Flu-
xus atq̄ refluxus aquarū. aereos pulſus
agitationem ventoꝝ. terremotuū. ſteril-
tatis peſtilentie. tonitruoꝝ. fulguꝝ. oīm
q̄ tempeſtatū ⁊ procellarum. cometaruz
hyatuū. voraginū. ⁊ deniq̄ ſingularū im
preſſionū cauſas ⁊ effectus docuit. Ethe
rei ignis naturā perſpiciens ſidera peti̅t.
Et ſolis ⁊ lune. ⁊ oīm planetarū atq̄ ſi-
gnoꝝ motus. defectus. retrogradationes
velocitates. coniunctiōes. influxus aſpe-
ctus. diſtantias. magnitudines. ort⁹ ⁊ oc
caſus. domos. exaltationes. triplicitates
terminos facies ſufficiētias. ⁊ quicq̄d ad
eoꝝ ⁊ toti⁹ celeſtis machine vel naturaz
vel accidentia ſpectet. Maxim⁹ nature in
dagator Auguſtin⁹ meditat⁹ eſt. Eā ob rē
diuus Hieronym⁹ aiebat. Auguſtinus
ep̄s volans per montiuz cacumina quaſi
aquila. ea que ſunt in montium radicib⁹
non conſiderans multa celoꝝ ſpacia. ter-
rarūq̄ ſitus. aquarum circulum. claro ſer
mone pnūciat. Nō quieuit mūdi pagrare
horas. Nā florētis padiſi ligna. ⁊ quicq̄d
ī eo ſblime ē toti⁹q̄ orb plagas deſcp̄ſit.
Quot ī eis puincie. Quot citates. Quot
flumina. Quot natiōes ⁊ lingue. q̄q̄ ea-

rum mores ⁊ conſuedines ⁊ leges et inſti
tuta. Queve ī illis rez genera ſint enar-
rauit. Memorauit omnium gentium vi-
ros illuſtres. ⁊ quicquid factuz vel geſtū
ab eis preclarum fuerit conſcripſit. Om
inſuper artium atqꝫ diſciplinarum egre-
gia documenta dedit. Nā quomodo cō
grue loquatur grammaticꝰ. Quomodo
perſuadeat rethoricꝰ. Quomodo demō-
ſtret logicus. Quomodo ſonis ⁊ cantibꝰ
muſicus delectet. Quomodo ariſmetricꝰ
numeret. perſpectiuus aſpiciat. Geome-
tra menſuret. Philoſophus nature pan-
dat arcana. Manifactiua militar̄. reſpu-
blica. ⁊ ſingule artes ⁊ diſcipline quomo
do regulētur optime tradidit. Quid plu-
ra. Nullus ſtatus. nulla ꝯditio. nulla ſe-
cta. nulla profeſſio. nulla celſitudo. nulla
gloria. nulla deniqꝫ hunc fragrantem mū
di florem Augnſtinum ſuauitas vel ma-
gnitudo preterijt. Nam quicquid de vir
ginitate. Quicquid de ꝯiugio. Quicquid
de viduis. Quicquid de iudeis. Quicqd
de paganis. Quicquid de cathecuminis
Quicquid de neophitis. de infantiū ado
leſcentum iuuenum. ſenūqꝫ etate. De pre
poſitorum atqꝫ ſubditorum lege. De cle
ricorum. Monachorum. Cenobitarum
Heremitarum. Canonicorum. Sacerdo
tum. Preſulum. Cardinalium. Regie at
qꝫ Imperatorie maieſtat̄. Et deniqꝫ ma
ximorum pontificum vita poteſtateqꝫ di
ci poteſt preclare diſſeruit. Quid opus ē
verbis. Hic omnem viam ad ꝓſequendas
virtutes ad fugienda vitia aperuit. Nam
omnibus prudentie. iuſticie. temperantie
fortitudinis. fidei. ſpei. caritatis. patiētie
humilitatis penitētie. Et deniqꝫ omniuz
aggrediendarum virtutū. non modo ver
bis aut ſcriptis. Uerumetiā ſuis ſanctiſ-
ſimis actionibus iter atqꝫ aditum pādit.
Et vt ſublimia ſcandā. Hic mundi crea-
tionem. Hominis imaginem. Anime im
mortalitatem. Intellectus vires. Volun
tatis affectum. prothoplauſtorum ſtatū.
eorundem lapſum. ⁊ inſqualentē ſempti-
bus. terram exilium. patriarcharum. pri-
matum. Prophetarum arcana. Apoſto
lorum predicatōes. Martirum tormen-
ta. Doctorum ſcientias. ⁊ omnium ſan-
ctorum geſta illuminauit. Hic originem.
eſſentiam. perfectionem. eorum loquendi

modum. ⁊ ſumendi corpus mutatiōis lo
cum illuminationes: hyerarchias. ordi-
nes. choros vnitates. legiones. ſedes. ſpe
cies numerum. diſtinctionem. ſimplicita
tem. confirmationem. poteſtatem. officia
mutationes atqꝫ preeminentias angelo-
rum intuitus ē. Hic ſummi dei arcani ſin
gula expoſuit myſteria. Nā quicquid de
eius aduentu. Quicquid de incarnatione
⁊ ortu. Quicquid de circūciſione ⁊ adora
tione regum. Quicqnid de oblatiōe qua
dragenaria et diſceptatione in templo.
Quicquid de baptiſmate. ieiunio. transfi
guratione. prodigijs. miraculis. ſignis: ꝓ
dicationibus. paſſiōe. morte. reſurrectio-
ne: de ad inferos deſcenſu. de adepto tri-
umpho. de crebra apparitione. de aſcen-
ſu in celum. de iubilo ⁊ ſtupore angeloꝝ
in illo. de ad dexteram patris ſeſſione. de
miſſiōe ſpiritusſancti paracliti. De archā
geli tuba. De mundi crematione. De in-
uocatione eiuſdem. De tremenda ſenten
tia ⁊ poſtremi iudicij omniūqꝫ nouiſſimo
rum inrefragabili decreto excogitari poſ
ſet. hic celeſtis ſcriba notificauit. Quid
moror. patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti equa-
litatem: coeternitatem. coomnipotentiaꝫ
maieſtatem. gloriam. infinitatem. ſapien
tiam. bonitatem. in eſſentia vnitatem. in
perſonis trinitatem. Hec celſitudo para-
diſi alte intonuit. Hec aliquando deſtitit
hec ſeraphica lingua euangelizare. Eun
dem immortalem prepotentēqꝫ deū pa-
trem ſcilꝫ filium ⁊ ſpiritumſanctum illud
ſummū precellentiſſimūqꝫ bonum eſſe ex
quo omnia ſunt bona. Hos item omniū
beatarum mentium vnicum eſſe premiū.
Unicam beatitudinem. Unicā poſtre-
māqꝫ omnium bonarum actionū merce
dem. hec celoruz tuba. Cuius clangor in
omnes fines terre effuſus eſt cunctis gē-
tibus exclamare ceſſauit nunqꝫ. Alia de
niqꝫ eiꝰ dicta ⁊ geſta qs enarraret. Quip
pe vt Hugoni ac Poſſidonio doctoribꝰ
quidem egregijs placuit. Tanta dictan-
do ꝑuatim. tanta in eccleſia diuerſiſqꝫ lo
cis. nunc diſputando. nunc legendo Au
guſtinus conſcripſit. vt diebus ac nocti-
bus quis eiꝰ libros ſcribere ne dū poſſet.
ſed mentitur qui ſe legiſſe totum fatetur.
quos medius fidius tam mirfice ⁊ ar-
tificioſe compoſuit. vt nemo perſpicax

ingenio vereatur hunc mundi ſtuporem
⁊ diuine ſapientie fontem. Auguſtinum
inexplicandarum rerum facilitate. Pla=
tonem. In reſerandis nature Archanis
Ariſtotelem. In affirmādis veritatibus
Claudianū. In perſuadendi officio Ci
cerone. In ornatu Demoſtenē. In nar=
randis hyſtorijs Liuiuꝫ. In refellendis
alienis Lactantium. In interpretatio=
ne Hieronymū. In nūero ⁊ copia libro=
rum Marcum Terentiuꝫ Varronē Cal
cidorum Origenem ⁊ alios demum ſin=
gulos in ſingulis ſuperaſſe. Ob eaꝫ rem
Ciprianus ait. Sileant doctores omnes
vbi os melliſluum aperitur Auguſtini.
Ob eam cauſam Poſſidoni⁹ cum cete=
ros laudaret doctores cecinit. Si Augu
ſtinus adeſt ſufficit ipſe tibi. O ſol reful=
gens cuncta illuminans. O mentium cel
ſitudo ⁊ omnium ingeniorum profundi=
tas. Auguſtine. Unde tuis ex viſceribus
tā innauigabile oceanū ſapiētie defluxit.
vn̄ tibi tāta arcanoꝝ cognitio. vt nihil ob
ſcuꝝ difficile. nihil dubiū. nihil demū ab
ditū ⁊ optū eſſꝫ. q̄n illud reſeraueris atqꝫ
patefeceris. Profecto nil aliud arbitran
dum eſſe cenſeo. niſi ꝙ Jeſus chriſt⁹ ho=
minis deiqꝫ filius vera ⁊ eterna ſapientia
ſic in ſuum te elegerit domicilium. vt om=
nes ex te ſcientie ac ſapientie fontes ſca=
turirent. quibus omneꝫ vniuerſamqꝫ mū
di machinam irrigares. atqꝫ irrigatam in
ſalutem omnium gentium fecundares.
Quid amplius Reuerendiſſimi domini
de hac celſitudine paradiſi Auguſtino di
cam. Refulſit vt ſol Auguſtinus. quoniā
ſicut ſol ſui magnitudine ſaturnū vene=
rem martem ceteroſqꝫ ſuperiores et infe=
riores planetas excellit. ita Auguſtinum
omnes antique ⁊ noue legis viros ſan=
ctos quouiſmodo ſuperaſſe non ambigi=
mus. Teſtis eſt diu⁹ Proſper. qui eum
hiſce verbis ceteris ſanctis prefecit. deus
pater per vnigenitum filium ſuum cuncta
creauit. ⁊ creaturas ſingulas aliquo gra=
du perfectionis dotauit ſed beatum Au=
guſtinum ad imaginem trinitatis creatū
adeo ſublimauit. alta ſcilicet inteligētia.
memoria lata. volunta te inflammata. vt
nullus excepto filio dei Jeſu chriſto ſibi
fuerit ſimilis inuentus. Teſtis eſt Baſi=
lius. qui aſſeruit eum ſpeculum ⁊ normaꝫ

et extitiſſe in natura. atqꝫ beatum beato=
rū. ſancteqꝫ matris eccleſie precipuū fun=
damentum ⁊ propugnaculum atqꝫ ſplē=
dorem. necnon tranquillitatis meridiē. ca
ritatis ⁊ feruoris plenitudinem columnā
mundi. genus ſapientie. arcam Noe. an
tique ⁊ noue legis fructum. omnis ſancti
tatis exemplar. fontem vite. lumen orbis.
in cuius ſplendore tota eccleſia irradiat.
lumen indeficiens quod cuncta illumina
uit. Cunctos illuſtrauit. Cunctos in te=
nebris releuaſſet iacentes aſſeruit. Teſtꝭ
eſt Audax doctor egregius. qui ſpiritua=
lis vite inſtauratorem ⁊ eterne ſalutis diſ
penſatorem eſſe predicauit. Teſtis ē Re
migius. qui cū alios ſanctos ſtellis hunc
tm̄ ſoli comparuit. quoniā ſicut ſtelle in=
quit lumen a ſole recipiunt. ita ⁊ ceteri ve
re ſapiētie lumē ab Auguſtini fonte emi
nentiſſimo hauriūt. ipſumqꝫ hauſtum in
alios effundūt. Teſtis eſt arabs ille Aui
cenna. omnium quidem medicorū prin=
ceps meritiſſimus. qui hunc ſolem tantā
poſſidere ſapientiam teſtatus eſt. quanta
humane mēti tribui pōt. Teſtis eſt Pau
linus Pontifex. qui cum in omnium mi=
niſteriorum profunditate. viteqꝫ ſanctita
te. eum obtinere primatum admiraretur
quid eo dignum laudis caneret. ſe neſci=
re profeſſus eſt. niſi ꝙ cum natura homo
eſſet. gratia ſit angelus effectus. Teſtis ē
Seuerus epiſcopus. qui illud examen fa
uumqꝫ mellis non quidem mortalibus a
pibus. ſed diuina arte fabricatum dixit.
ex quo omnium. florum dulcedo. omni=
um ſaporum ſuauitas. omnium odorum
amenitas. omneſqꝫ roris pinguedo ma=
naret. Teſtis eſt Poſſidoni⁹. qui nō mo
do ſingulos eccleſie doctores ſcientia. in=
genio moribuſqꝫ viciſſe. ſed etiam ſup che
rubin aſcendiſſe. volaſſeqꝫ ſuper pennas
ventorum. dicere ſolitus eſt. Teſtis eſt
Voluſianus. qui legi dei deeſſe inquit. q̄c
quid Auguſtinum contingerit ignoraſſe
Teſtis eſt Anaſtaſius. qui tanti eum fe=
cit indicere auſus fuerit. ꝙ ſicut ſolis pre
ſentia oīa lumina obumbrātur. ſic Au
guſtini ſanctitate omnium ſeruorum dei
⁊ culpabilis ⁊ reprehenſibilis appareret.
Teſtis eſt vir ſanctus et mediolanenſis
antiſtes Ambroſius qui poſtq̄ʒ de ſacro=
ſancte baptiſmatis fonte eum regenera=

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uit.tanto ipſum omni genere pietatis im
butū pſperit.vt diceret ſūmi dī maieſtatē
ſibi in ꝯram.templuꝫ.ſacrificiūqꝫ elegiſſe
Auguſtinum.Teſtis eſt flumen illud elo
quentie Hieronymus qui eum tanta vir
tute in orbe celebrandum manifeſtauit.
vt eundem antique rurſum fidei condito
rē aſtrueret.Teſtis eſt ſanctꝰ preſul Va
lerius:qui cuꝫ Paulino obſtupebat.ꝙ in
ſancte matris eccleſie templo nondū quiſ
piam natus eſſet.Cuius Auguſtinus pa
ter ac magiſter dici non poſſit. Teſtis eſt
Gregorius Romanorū Pontifex Ma
ximus.qui ſic eum maguifaciebat.vt fur
furem egregia ſua opera in comparatio
ne ſimulaginis illius cum Innocentio p̄
fecto Aphrice reputaret. Teſtis eſt vir p̄
clariſſimus Boetius. qui eum hiſce lau
dibus preſcripſit. Auguſtinus afer ypo
nie ciuitatis Epiſcopus vir eruditiōe hu
mana ⁊ diuine toti orbi clarus. fide inte
ger.vita purus.ſcripſit quanta nec inue
niri poſſunt. Quis ergo glorietur omnia
ſe illius habere.aut quis tanto ſtudio le
gat.quanta ipſe ſcripſit. Quid pluribus
opus eſt teſtibus.Conferamus itaqꝫ. vt
alios innumeros ſilentio tribuam. nullū
vnqꝫ hominum in toto orbe terrarum ex
titiſſe.cuius vt Maffeo vegio Lauden
ſi etiam placuit.ingenium altius.iudiciū
nobilius.ſtudium vigilantius. doctrina
fecūdior.eloquentia artificioſior.modera
tio maior.promptitudo celerior. copia ꝓ
fuſior. memoria capacior.elaboratio ope
roſior.perſeuerantia indefatigabilior. ex
ercitatio perſeuerantior fuerit.cuius vo
ces vbiqꝫ locorum exauditas.angeli letā
tes.demones contremiſcentes.mortales
obſtupeſcētes.omnes audierūt. Sed
vt hec eius eminentia vobis magis atqꝫ
magis preluceat. Laudamus Abel. qꝛ in
obediētia ⁊ martyrio primꝰ fuit. Enoch
qꝛ in eum locum trāſferri meruit vnde p
thoplauſtus fuerat expulſus. Noe qꝛ ſe
cundꝰ fuit orb ⁊ iuſticie reparator. Mel
chiſedech.qꝛ in typo veri ſacrificij primꝰ
panem ⁊ vinum obtulit. Abraham:quia
exilium.peregrinationem multum. circū
ciſionemqꝫ iuſſu dei eq̄ animo tulit. Yſa
ac.quoniam caſtimonia clarus in figura
chriſti parenti obediens vſqꝫ ad arā ſpō
te ſacrificandus acceſſit. Iacob.qꝛ collu

ctatus cum angelo preualuit et deum fa
cie ad faciē vidit. Loth.qꝛ pie caſteqꝫ in
ter nephariam gentē vixit. Iob.qꝛ humi
litate patientiaqꝫ plurima valuit. Moy
ſen.qꝛ loquens cum deo meruit manda
torum legem impetrare. ⁊ dux populi et
propheta inſignis fieri. Aaron. quoniaꝫ
eius virga floruit: ⁊ ſacerdotium quo in
lege primus functus fuerat.per ordinem
generis poſteritati ſue tranſmiſit. Ioſue
quoniam eiꝰ imperio ſol in celo ſtetit. do
nec cepti p̄lij victoriā aſſeq̄ret. Sāpſonē
qꝛ fortiſſimꝰ. Salomonē.qꝛ ſapiētiſſimꝰ.
Helyā.qꝛ igneo curru neſciꝰ mortis in ce
lum aſcendit. Heliſeum.qꝛ Naaman ſy
rum mundauit a lepra.⁊ vidue filium ex
citauit ab inferis. Dauid Eſaiam. Hiere
miam. Danielem ceteroſqꝫ ꝓphetas lau
damꝰ. quoniam vates arcani ſummi dei
extitere. Iohannem baptiſtam extollimꝰ
qꝛ cultor fuit heremi.initium baptiſma
tis.⁊ ſaluatorem indice promiſit Petruꝫ
⁊ Paulum apoſtolorum principes vene
ramur.qꝛ in omnem terram nomen Chri
ſti deferentes multa ⁊ grauia tormentoꝝ
genera ⁊ necem ipſaꝫ.alter enſe.alē cruce.
ptulere. Iohēs euāgeliſta mirꝭ attollitur
laudibus.qꝛ virgo virginis cuſtos fuit.⁊
de ſacro dominici pectoris fonte euāge
lij fluenta bibēs diuini verbi excelſa my
ſteria intonuit. Andream Iacobū.⁊ ali
os apoſtolos ⁊ iclytos Chriſti martyres
honoramꝰ ⁊ mag̃ficamꝰ.qm̄ iuſſa ꝑncipū
mundiqꝫ gloriam contēnentes proprium
ſanguinem pro chriſti nominis confeſſio
ne fuderunt.at enim neſcio in quo Augu
ſtinum maiori preconio efferā. Cum ipe
profecto in obedientia preclarus. In hu
militate circumſpectus. In caſtitate for
tiſſimus. In ſacrificijs deuotiſſimꝰ. In
fide cōſtantiſſimus. In caritate ignis ar
dens. In oratione aſſiduus. In predica
tionibus tuba reſonans. In fugādis cō
uincendis deuorādiſqꝫ hereticis. Leo ru
giens. Malleus ⁊ gladius ex omni parte
acutus. In iuſticia ſplendor. In tempe
rantia exemplar. In diſciplinis flagellū.
In prudentia ſpeculum. In dandis ge
nerandiſqꝫ deo filijs pater patrum Au
guſtino. Item in contemplatione ne
mo eleuatior. In affectu martirij nemo
promptior. In ſubſtinendis laboribus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

effundēdiſqꝫ pro Chriſti fide ſudoribus
nemo perſeuerantior. in fide morūqꝫ ho-
neſtate nemo preclarior. In reſeruandis
arcanis nemo acutior. In referendis an
tiquitatibꝰ nemo copioſior. In explanan
dis ſcripturis nullus verior. In omni ea
rum ſenſu nemo diffuſior. In agendarū
rerum electione nemo ſolertior. In pre-
ceptis legibus dogmatibꝰ atqꝫ inſtitutis
ſanciendis nemo diſcretior. In confeſſio
ne noīs Chriſti nemo apertior. In flen-
dis culpis nemo feruentior. In ſecundis
aduerſiſqꝫ rebꝰ tollerandis quis conſtan
tior. In plantandis erigendiſqꝫ eccleſijs
quis efficacior. In prodigijs ac miracu-
lis faciendis quis acceptior. In vidēdo
deum quis clarior atqꝫ limpidior. In oī
eius opere quis perfectior. Quid pluribꝰ
moror. Nempe Augꝰ. in omnibꝰ p̄clarꝰ
in oībꝰ excelſus. in oībus ſingularis. In
oībꝰ omni ſanctitate ſplēdidus. in omni-
bus deniqꝫ ac ꝑ omnia admirabilis. Nā
vt alia omittam quis nō admiretur ꝙ ꝑ ſe
ipſum ante decimum ⁊ octauum annuꝫ
omnes artes quas liberales vocant ꝑ ſe-
ipſum nullo tradente magiſtro didicerit.
quis nō admiretur ꝙ ſingulis in operi-
bus ſingulis dicendi modis vſus fuerit.
quis non admiretur ꝙ omnibus omnia
publice eius peccata legenda reliquerit.

Quis non admiretur ꝙ ex perſecutore fi
dei omnis a Chriſto ei fuerit fides cōmiſ
ſa. In qua quidem cōmiſſione ſic eam de
fenſauit. ſic protexit. ſic roborauit. ſic ſub-
limauit ⁊ auxit. vt iure ac merito cātetur.
Non eſt inuentum Auguſtino ſimilem.
qui conſeruat legem excelſi. ad ciuitatem
dei amplificare valeret. O ſanctum ro- 6
bur eccleſie. o firmamentum fidei. O cal-
car virtutum. flagitiorum flagellum. He
reſum malleum. Errorum gladium. Ter-
rōrem ſuperborum. O armonia celorum.
O tuba angelorum. O fulmen tonantis
dei. O tam toti mundo neceſſarium Au-
guſtinum. Sane igit̄ quaſi ſol refulgens
Sic iſte refulſit in templo dei. Quomo-
do autem refulſerit. quibuſve modis ful-
gor. lux. ſplendor. efficientia. ceteręqꝫ ſo-
lis proprietates ei recte conueniant. ſatis
quoad potuimus breuiter dilucideqꝫ mō
ſtrauimus. quibꝰ ſicut ſol inter lucida cor
pora. ſic ipſe inter ſanctos ⁊ potētiſſimos
Chriſti milites primatum tenet dubita-
re nemo queat. Quam ob rem diligēdus
colendus. obſeruādus. inuocanduſqꝫ no
bis eſt. vt eius ineffabilibꝰ meritis atqꝫ in
teruentione. nos hic prepotens tueat̄ deꝰ
deniqꝫ perhennis nos ſue glorie eternoſ
faciat poſſeſſores. Amen.

Opus canonum Aurelij Auguſtini. cum noua ac preclara in-
terpretatione Ambroſij chorioloni viri preſtantiſſimi. genera-
lis magiſtri totiꝰ ordinis heremitarum diui Auguſtini. perſpe-
ctabiles viros. Tilmānū limperger. ordinis heremitarum ſancti
Auguſtini. fratrē. Jacobū fedderer. Johannē ſcherrer. artiū li-
beralium ꝓfeſſores ⁊ ſacre theologie bacchalarios formatos ex
quiſitiſſime caſtigatum atqꝫ reuiſum eſt. Impreſſūqꝫ Argentine
arte ⁊ impēſis ſolertiſſimi viri Martini ſchott. Anno ſalutꝫ. M.
CCCC.XC.

Monimenta ad lectorem.

Si quis ades doctus Ambroſij nomen adorans
Et libros properas velle videre nouos
Hunc eme qui docti nomen. q̄ limen olimpi
Queris. habet preſens munꝰ vtrūqꝫ liber
Hinc celeſte bonū. ſanctoſqꝫ docebere mores
Et prodeſſe magis lectio nulla poteſt.

F. D. L.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

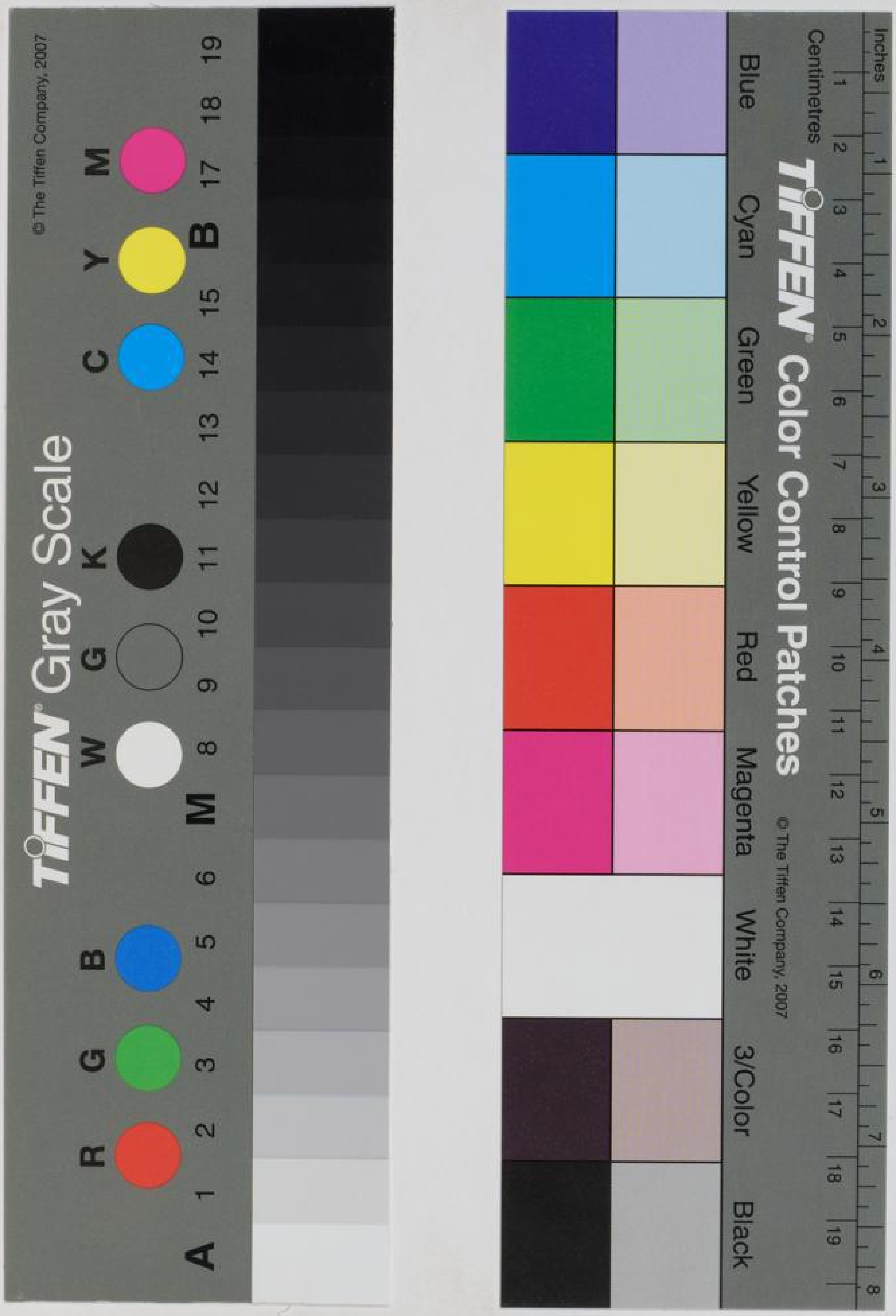

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf